Päivittäistavarakauppa ry PTY

Lausunto

MS

14.1.2019

Eduskunta

Maa- ja metsätalousvaliokunta

HE 262/2018 elintarvikelaiksi sekä laeiksi terveydensuojelulain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain muuttamiseksi

Päivittäistavarakauppa ry kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi asiantuntijana maa- ja metsätalousvaliokunnassa 15.1. ja lausuu seuraavaa:

Yleistä

Elintarvikelakia koskevan hallituksen esityksen tarkoituksena on suojella kuluttajien terveyttä ja taloudellisia etuja varmistamalla elintarvikkeiden turvallisuus, hyvä laatu sekä riittävät ja oikeat tiedot. Esityksen tavoitteena on myös vähentää lainsäädännöstä sekä toimijoille että valvontaviranomaisille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa.

Elintarvikeketjun toimijat varmistavat elintarviketurvallisuutta sekä vaatimustenmukaisuutta muun muassa hyvin resurssoidulla omavalvonnalla, ulkopuolisen riippumattoman tahon auditoimilla laadunvarmistusjärjestelmillä sekä kattavalla näytteenotoilla. Kuluttajalupauksen lunastaminen päivittäin vaatii jatkuvaa tinkimätöntä työtä näiden tavoitteiden eteen. Toimijoilla on näyttöä turvallisuuden ja vaatimuksenmukaisuuden huomioimisesta. EU:n yleisen elintarvikeasetuksen (EY) N:o 178/2002 uudelleen arvioinnista laaditussa komission yhteenvedossa (SWD (2018)37) todetaan, että EU:n korkea elintarviketurvallisuuden taso ja kilpailukyinen asema maailmankaupassa johtuu suurelta osalta siitä, että elintarvikealan toimijat ovat sitoutuneet oman toimintansa korkeaan laatuun ja turvallisuustasoon.

Laadunvarmistuksesta aiheutuu toimijoille merkittäviä kustannuksia. Elintarvikeviraston arvion mukaan pelkästään omavalvonnan kirjaukset maksavat toimijoille noin 188 miljoonaa euroa vuodessa (VNS 5/2013vp). Kun toimija lähtökohtaisesti itse vastaa tuottamiensa elintarvikkeiden turvallisuudesta, viranomaisvalvonnan taso ja määrä tulee olla järkevää. Viranomaisvalvonnan tulee näin ollen kohdistua niihin, jolla ei ole osaamista tai tahtoa noudattaa elintarvikelainsäädännön määräyksiä ja sen kustannusten tulee olla järkevässä suhteessa siitä saatuihin hyötyihin.

On tärkeää, että valvonta on riskiperusteista, se kohdistuu elintarviketurvallisuuteen vaikuttaviin asioihin ja että se on tasalaatuista. Säädösten tulkinnan tulee olla yhtenäistä ja niiden velvoittavuus ja hallinnollinen taakka tulee kohdistua toimijoihin samanarvoisesti.

Normipurku

PTY kannattaa sekä toimijoiden että viranomaisten hallinnollisen taakan keventämistä ja toiminnan tehostamista lain soveltamispiiriin kuuluvissa asioissa.
Sisämarkkinatuontia koskevasta ensisaapumisvalvonnan kuukausittaisen raportoinnin siirtyminen maakunnille osaksi suunnitelmallista valvontaa ja on reusrssien kannalta tehokkaampaa ja elintarviketurvallisuuden kannalta vaikuttavampaa.

MS

14.1.2019

Viranomaisten neuvontavelvollisuus
Pienet toimijat tarvitsevat neuvontaa ja ohjausta käytännön toiminnassa. Lakiesityksen säännös tästä asiasta on edelleen siksi tarpeellinen.

Valvontamaksut
PTY:n edustamat kaupparyhmät eivät lähtökohtaisesti ole valvontamaksujen korottamisen kannalla ottaen huomioon toimintaan kohdistuvan muista lupa- ja valvontamaksuista aiheutuvan kokonaisrasituksen. Toimijoille on kuitenkin tärkeää, että riskiperusteinen, laadukas ja tehokas valvonta toteutuu. Kun maksukertymä ohjataan maakunnan toteuttamaan elintarvikevalvontaan, mahdollisuudet tehokkaaseen valvontaan paranevat.

Valvonnasta määrätään vuosittainen perusmaksu, josta on vapautettu kyläkaupan määritelmän täyttävät kyläkaupat. Heikosti kannattavien kyläkauppojen tulevaisuuden varmistamiseksi vapautus vuosimaksusta on välttämätön.

Perusmaksun ohella perittäisiin erillisistä valvontakäynneistä kunkin maakunnan määräämän tuntihinnan mukainen maksu. Tässä vaiheessa on mahdotonta arvioida kustannusta toimialalle ja sen erilaisiin toimintoihin. Niitä toimijoita, joilla on näyttöä toimintansa kriittisten pisteiden oikein kohdennetusta seurannasta ja riittävistä keinoista elintarviketurvallisuuden ja vaatimustenmukaisuuden huomioimisessa, ei tule rasittaa tarpeettomilla viranomaistarkastuksilla eikä niistä kertyvillä maksuilla.

PTY haluaa vielä kiinnittää huomiota lakiesityksen 68 §:n *Maakunnan suorittamasta elintarvikevalvonnasta perittävät muut* maksut, 3)-kohtaan. Sen mukaan maakunta perii hyväksymänsä taksan mukaisen maksun elintarvikealan toimijan pyynnöstä tehdystä Oiva-valvonnan uusintatarkastuksesta. Kun toimija pyytää uusintatarkastusta saadakseen Oiva-raportin arvosanan Hyvästä Oivalliseen, voidaan tästä näin ollen periä eri maakunnissa erisuuruinen taksa. Tältä osin tulisi vielä harkita kiinteää maksua. Se kohtelisi toimijoita yhdenvertaisesti kaikkialla Suomessa.

Jotta valvonta kohdistuisi elintarvikealan toimijoihin tasapuolisesti, on lain täytäntöönpanossa tunnistettava erilaiset elintarvikealan toiminnot ja niihin liittyvät riskit nykyistä tarkemmin. Vain siten on mahdollista saavuttaa tasapaino elintarviketurvallisuuden vaatimusten ja kohtuullisten toimintaedellytysten välillä.

Kunnioittavasti

Päivittäistavarakauppa ry

Kari Luoto
Toimitusjohtaja

Merja Söderström
Asiantuntija